

O carieră de peste 37 de ani în Procuratură – un interviu cu Valentina Bradu, una din primele femei șef de Procuratură

Într-un domeniu dominat cândva de bărbați, o femeie a reușit să își croiască un drum remarcabil, devenind una din primele femei șef de procuratură din Republica Moldova. Cu o carieră ce se întinde pe mai bine de 37 de ani, parcursul ei profesional este o poveste despre perseverență, dedicare și curaj. Interviuul dezvăluie momente cheie din viața sa profesională, provocările întâmpinate în regiuni cu situații tensionate, dar și valorile care au ghidat-o în activitate. Interviuul oferă o perspectivă autentică asupra evoluției sistemului Procuraturii și a importanței femeilor în acest domeniu.

De câți ani activați în sistemul Procuraturii ?

Mai bine de 37 de ani.

Cum ați descrie parcursul Dumneavoastră profesional de la procuror până la șef de procuratură?

Foarte plăcut că mi-ați acordat această întrebare. În 1987 mi s-a propus să activez în Procuratura raionului Criuleni, eu fiind absolventă a Academiei de Drept din Harkov, facultatea de procuror și anchetator. În municipiul Chișinău nu mă puteam acomoda din cauza aglomerației, iar în Criuleni urma să fiu mai aproape de familie, astfel că am acceptat acea funcție. Am activat inițial ca stagiar, apoi ca ajutor de procuror, ulterior, deja procuror. Așa prevedea legea de atunci. În acea perioadă, procurorii aveau atribuții mult mai largi, inclusiv și participarea pe o anumită categorie de dosare civile. În 2006, conducerea Procuraturii Generale de atunci a decis să fiu numită ca adjunct al Procurorului-șef al Procuraturii raionului Dubăsari. În scurt timp, peste aproximativ 2 ani, am fost numită ca șef al acestei procuraturi, inițial ca interimar, mai apoi am fost întărită în această funcție. Am activat până în aprilie 2015. Din noiembrie 2012 am condus pe timp de 6 luni și Procuratura raionului Criuleni, pentru că așa a decis Procurorul General de pe atunci, ca să aplic abilitățile mele manageriale în colectivul Procuraturii raionului Criuleni, pentru a fi ridicat rolul acesteia în teritoriu, or pe atunci, din pricina conflictelor dintre Procuratură, poliție și judecată se tergiversa cu anii urmărirea penală, examinarea dosarelor în ședințele de judecată, pricină care a diminuat mult autoritatea Procuraturii. Astfel, ne-am unit forțele împreună cu instanța de judecată și poliția din raion, adunându-ne în ședințe frecvente și punând în prim plan necesitățile cetățenilor de acolo, repunerea în drepturile lor lezate, am obținut succese. Am făcut și activități de amenajare a teritoriului, am muncit cu toții mult. Ulterior, conducerea a decis că urmează să îmi exercit atribuțiile în continuare la Procuratura raionului Dubăsari în calitate de procuror-șef. După finalizarea mandatului, am acceptat transferul în cadrul Procuraturii Generale, în calitate de procuror în Secția judiciar-penală. Mai târziu, urmare a reorganizării Procuraturii în 2016, am fost transferată cu acceptul meu la Procuratura de circumscripție Chișinău, de unde am revenit la Procuratura Generală în aceeași Secție, fiind responsabilă și de chestiunile ce țin de reabilitarea persoanelor.

Ați menționat că ați activat o perioadă lungă în Procuratura raionului Dubăsari. Ați simțit vreodată o presiune suplimentară fiind într-o funcție de conducere anume în acea procuratură, din punct de vedere a amplasării geografice a acesteia?

Presiunea am simțit-o în ceea ce ține de autoproclamatele autorități transnistrene, care frecvent rețineau cetățeni ai Republicii Moldova. Împreună cu angajații Inspectoratului de Poliție Dubăsari, ne străduiam ca acești cetățeni să fie eliberați. Am avut cazuri când cetățeni din satul Oxentea au fost reținuți și duși la Tiraspol pentru faptul că au îndrăznit să traverseze așa-zisul hotar și să „taie lemne”, căci așa li s-a incriminat. Presiunile se manifestau din cauza că doream să fie eliberați cetățenii de așa numita „miliție transnistreană” și grație unei conlucrări neoficiale productive, aceștia până într-un final erau eliberați. La fel, un caz complicat a reprezentat și omorul unui cetățean de pe podul de la Coșnița, de către un militar în noaptea lui 01 ianuarie 2012... victima era un tânăr de 18 ani, care, cu prietenul său, au decis să traverseze podul de pe râul Nistru, în orașul Vadul lui Vodă pentru a alimenta automobilul cu combustibil. Pentru a ajunge la stația PECO și a reveni înapoi, ei urmau să treacă prin puncte de control a forțelor de menținere a păcii. Deși ambele localități se află sub controlul autorităților moldovenesti, punctele de control fac parte din zona de securitate stabilită în urma acordului de încetare a conflictului militar din 1992. În fiecare punct de control erau prezenți 8 soldați, 4 din partea Rusiei, 2 din partea Moldovei și 2 din partea așa zisei regiuni Transnistrene. La apropierea automobilului către punctul de control din partea de est, care era parțial acoperit cu crampoane, făptuitorul a ordonat victimei să oprească, însă automobilul a accelerat prin punctul de control, evitând crampoanele. Atunci, făptuitorul a efectuat o împușcătură în aer și câteva în automobil. Un glonț a lovit automobilul, care a continuat să meargă o distanță mică până s-a oprit, s-a deschis ușa și băiatul a căzut din el, rănit, apoi a decedat din cauza răniilor câteva ore mai târziu... în jur de 10 ore am fost nevoită să le petrec la fața locului, efectuând verificările necesare. A fost foarte grea investigarea acestei infracțiuni, complicată și transferarea bănuitalui pentru a-i fi prelevate probele necesare la spitalul din Criuleni. Succesorii victimei au obținut și câștig de cauză la CEDO împotriva Rusiei, fiind obținute despăgubiri. Am avut și situații în care am fost amenințată cu arma de către militari, dar grație reacționării prompte a autorităților în comun au fost aplanate conflictele. De fiecare dată încercam să obținem beneficiu maxim pentru cetățenii Republicii Moldova.

„Am avut cazuri când cetățeni din satul Oxentea au fost reținuți și duși la Tiraspol pentru faptul că au îndrăznit să traverseze așa-zisul hotar și să „taie lemne”, căci așa li s-a incriminat”

Pe lângă acest gen de provocări, ce alte impedimente ați întâmpinat în activitate?

Nu știu dacă am avut provocări, căci atunci procurorii erau apreciați din punct de vedere al profesionalismului și o avansare se făcea mult mai rapid, în folosul tuturor fără a fi târăgănite, cum de exemplu în ziua de astăzi, numirile procurorilor în funcție, care ani întregi studiază, ulterior finalizează masterate și INJ, dar o perioadă îndelungată nu pot fi numiți în funcție. Modificările operate în Legea cu privire la Procuratură, cu regret nu au adus beneficii, dar constat că sunt stagnări și regres în situația când numirea în funcție se tergiversează. După 3-4 încercări eșuate, candidații sunt complet dezamăgiți și nu mai doresc să activeze ca procuror. În anii când activam eu ca procuror teritorial, era suficient să ai studiile respective, fiind importantă și opinia mentorului, circumstanțe care în opinia mea sunt mai benefice, iar procurorul putea fi avansat după merite într-o perioadă de doar 5 ani.

În acele timpuri, procurorul ieșea la fața locului nu numai la crimele din categoria celor de rezonanță precum la infracțiuni grave, deosebit de grave, excepțional de grave, dar și la toate cadavrele depistate. Actualmente procurorul mai puțin se deplasează în teritoriu. Nu aș vrea să minimizez activitatea în zilele de astăzi, sunt mult mai multe provocări, alte impedimente. Eu, însă nu am simțit aceste impedimente.

Ce sau cine v-a motivat să alegeți o carieră în procuratură, într-o perioadă în care domeniul era dominat de bărbați?

Am activat în subordinea mai multor bărbați. Nu aş spune că erau lacune în activitatea lor, dar am stabilit cazuri când nu cu acea dăruire de sine se făcea munca. În opinia mea. Nu era o abordare corectă şi o apreciere a procurorilor după nivelul abilităţilor profesionale. Nu era dezvoltată colegialitatea şi ajutorul reciproc, un management eficient, o coordonare dintre organele de drept din teritoriu. Eu mereu ripostam când mă consideram nedreptăţită, sau consideram că poziţia şefului nu era una corectă. Mi-am onorat atribuţiile cu dragoste în folosul cetăţenilor.

Am să reformulez întrebarea. De ce aţi ales anume facultatea de drept?

Încă de mic copil îmi amintesc un caz. Făcusem o şotie. Şi desigur am primit o palmă de la tată şi atunci am zis că „am să fiu procuror şi am să condamn violenţa”. Am zis-o poate în glumă, copil fiind, dar iată că peste ani am mers spre această profesie. Pe atunci funcţia de procuror era cu adevărat respectată. Mi-am pus ca scop să ajut fiecare persoană ca să fie restabilită în drepturile în care a fost îngrădită. Consideram că voi putea face dreptate. Până a ajunge la Harkov, a fost un drum foarte anevoios, eu fiind dintr-o localitate rurală. La facultate am susţinut toate examenele în limba rusă. Aveam abia 19 ani. Totuşi, a fost o experienţă nemaipomenită. Studii de calitate. Dorinţa mea da a finaliza cu succes acea facultate de procuror şi anchetator m-a făcut să obţin acel loc la care tindeam. Mă bucur că am reuşit să transmit cunoştinţele mele şi altor procurori, care îi consider rodul muncii mele. M-am străduit să investesc în ei şi cu mândrie le urmăresc cariera. Nu îmi pare rău că am ales funcţia de procuror şi m-am dedicat, undeva chiar şi în detrimentul familiei.

Aveţi o activitate în Procuratură de peste 37 de ani, spuneţi-ne şi nouă de câte ori aţi fost stimulată pe parcursul carierei?

Cel puţin de vreo 15 ori.

Care sunt valorile care v-au ghidat în carieră?

Acele valori care în ziua de astăzi doar se rostesc de la tribune. Mereu am apreciat oamenii care nu îşi pierd cumpătul, nu divizează persoanele după criterii, care respectă demnitatea umană, respectă legea, respectă egalitatea şi un echilibru la adoptarea unei hotărâri. A nu uita de familie la fel este important. Chiar dacă se spune că mai mult de jumătate de viaţă o petreci la serviciu, nu trebuie să uităm de cele mai importante valori precum dragostea, care trebuie transmisă familiei, copiilor. Trebuie să te strădui să fii respectat nu doar la serviciu, dar şi în societate. Nu degeaba se spune că trebuie să laşi loc de „bună ziua”. A fi şef i-o întâmplare - a fi om e un lucru mare. În situaţia aceasta, a rămâne cu picioarele pe pământ, a-l respecta pe fiecare, a cultiva omenia... aşa încât fiecare cetăţean cu care ai avut tangenţă să se ducă mulţumit, chiar şi dacă nu i-ai admis acele cerinţe, care din punctul lui de vedere sunt întemeiate, iar ele, în realitate, nu sunt corecte.

„A fi şef i-o întâmplare - a fi om e un lucru mare.”

Cum evaluaţi evoluţia sistemului Procuraturii Republicii Moldova în ultimii 30 de ani?

Mi-e cam greu, dar am să o spun dur. Ar fi trebuit să progresăm. Acesta este scopul unei societăţi, scopul unei instituţii precum este Procuratura, însă noi foarte des alergăm după ceva nou, care câteodată nu se prinde, deoarece este greşit transmis, greşit implementat... foarte multe greşeli se admit la angajarea tinerilor specialişti în Procuratură. Cred că multe lacune s-au admis cu acele structuri care tergiversează calificări, evaluări, selectări... şi în situaţia aceasta, dacă nu se va modifica Legea cu privire la Procuratură, consider că foarte mult se va diminua

rolul procurorului în societate. Aceasta se face pentru a discredita Procuratura de la nivelul cel mai înalt. Asta este pentru mine foarte dureros. Se toarnă întotdeauna murdării asupra Procuraturii, fără a intra în esență, fără a stimula procurorii care primesc un salariu mai mic decât al unui taxator al unui parc de troleibuze... dar câtă responsabilitate are acel procuror, care se află la serviciu și peste program, și în zilele de odihnă, pentru a le reuși pe toate... Există o neglijare a procurorului chiar și în raport cu judecătorul, și salarial, și din punct de vedere al asigurării cu pensii, care m-a afectat și pe mine, căci s-a modificat de 4 ori legislația cu privire la pensii. Practic un procuror este nevoit să muncească până la aceeași vârstă de pensionare ca și un hamal. Respect toate profesiile, căci toate sunt importante în societate, dar câtă responsabilitate are un procuror și prin ce stres trece acesta, ca într-un final să ajungă în fața faptului că, legislatorul îi micșorează rolul, dar cerințele sunt mari. Atâta timp cât de la cele mai înalte tribune se va strădui să se discrediteze Procuratura, să umilească procurorii, consider că mai puțini tineri vor dori să îmbrățișeze această funcție, care este, de fapt, foarte importantă în societate. La acest compartiment, cred că trebuie să se ia în calcul propunerile care se înaintează de Procuratură pentru modificare a legii inclusiv, legislației cu referire la salarizare și la pensionare. Desconsiderarea rolului Procuraturii în societate de către instituțiile de vârf nu va duce decât la un deficit de cadre, la neglijență, la pierderea încrederii cetățenilor în dreptate.

„....câtă responsabilitate are un procuror și prin ce stres trece acesta, ca într-un final să ajungă în fața faptului că legislatorul îi micșorează rolul, dar cerințele sunt mari.”

Ați menționat despre lacune. Ce schimbări considerați esențiale pentru consolidarea instituției Procuraturii și consolidarea încrederii cetățenilor în procuratură?

După cum am mai menționat, în primul rând, modificarea metodei de angajare a procurorilor în Procuratură. Este prea anevoios parcursul angajării. După absolvirea facultății, instituțiilor specializate, este important imediat de a fi dispusă angajarea în funcție, numirea unui mentor. În al doilea rând - salarizarea. Nu este corect ca dacă nu ai necesitatea de a fi evaluat de comisia vetting, prevetting să nu beneficiezi de o creștere salarială la promovarea evaluării. Noi lucrăm la fel, fiecare aduce același aport. Devierea de salariu are un impact negativ asupra activității. Este o abordare selectivă. Consider că se încalcă drepturile la retribuirea egală a muncii. Dacă statul nu se gândește la aceste aspecte, însă doar strigă: „lupta cu corupția”, afișează unele slogane umilitoare, care trec ca niște săgeți prin inimile noastre, desigur că nu se vor angaja profesioniști care merită să îi aibă sistemul procuraturii. Pur și simplu îi pierdem.

În contextul experienței lungi pe care o aveți, sunteți un model pentru multe generații de procurori. Ce sfaturi aveți pentru tinerii care își doresc o carieră în procuratură?

Cu răbdare... dacă cu adevărat doresc să devină procurori. Să demonstreze că au cunoștințe, abilități. Să nu se rușineze să ceară, dacă consideră că merită. Oriunde nu îi va trimite soarta, dacă vocația lor este să fie procurori, trebuie să meargă spre scop.

Cum vedeți viitorul Procuraturii și rolul femeilor în acest domeniu?

Cred că un rol important îl are fiecare procuror în parte, indiferent că e bărbat sau femeie, însă consider că femeile sunt foarte sărguincioase și responsabile. Ele gândesc ca și mame, soții, surori. Ele gândesc mai vast. La moment, nu este atât de neobișnuit să vezi femei în sistem, așa cum era pe vremuri. Dacă în continuare avem femei care au ales drumul de a deveni procuror – să îl urmeze.

Care considerați că este cea mai mare realizare profesională a Dvs?

Când am putut să demonstrez că fiind procuror-șef de raion, Procuratura pe care o conduceam poate atinge practic cele mai înalte performanțe din țară.

Există un caz care v-a marcat profund cariera? Cum v-a influențat acesta din punct de vedere profesional și personal?

Au fost mai multe. În atâția ani de zile... Îmi amintesc un caz foarte complicat, când eram ajutor de procuror în Procuratura raionului Criuleni, unde am descoperit un omor al unei bătrâne, care a fost ucisă de o rudă împreună cu 2 complici, din interes material. Ar fi exista un testament prin care bătrâna îi lăsase moștenire casa infractoarei. Inițial, mi s-a raportat că bătrâna a fost găsită decedată la domiciliu. Am ieșit în teritoriu. În acea seară nici copiii nu avea cine să îi ia de la grădiniță, și atunci îmi treceau gânduri prin cap că ar trebui să plec din acest domeniu, căci era prea epuizant. Mi-am zis că dacă descopăr crima, rămân, dacă nu – atunci plec. Totuși, am descoperit acea infracțiune. Mi s-a părut foarte straniu că în casa bunicuței era foarte curat, de parcă cineva a șters urmele crimei, totodată, lângă capul victimei am găsit scrum de țigară, care a fost primul indiciu. Până într-un final am descoperit că denunțatoarea a fost cea care a organizat omorul. Am găsit și hainele bătrânei într-o sobă dintr-o construcție, pregătite pentru a fi arse. În momentul reținerii am plâns, căci infractoarea avea 3 copii, dintre care unul îl alăpta. Am fost nevoită să îi rup din mâini acel copil. A fost o experiență dureroasă. Nu îmi imaginam cum poate fi jucat un rol cu așa multă măiestrie, căci femeia a și alertat poliția inițial. Interesant mi s-a părut și faptul că bunicuța, din anumite motive, a anulat acel testament prin care îi lăsa casa moștenire acelei femei, exact cu o zi înainte de moarte. Organizatoarea crimei evident că nu era la curent. Când găsisem acele obiecte pregătite pentru a fi arse, infractoarea m-a întrebat: „cum de le-ai găsit, că era să arunc doar un chibrit și nu mai rămânea nimic”. Atunci i-am zis – „intuiție”. Și iată, este un lucru foarte important. Pentru a fi procuror trebuie să mai ai și o intuiție. Una ascuțită, ca să îți lumineze mintea. Iată acest caz pot să zic că mi-a marcat cariera și m-a determinat să rămân în sistem.

„În momentul reținerii am plâns, căci infractoarea avea 3 copii, dintre care unul îl alăpta. Am fost nevoită să îi rup din mâini acel copil.”

Au fost multe cazuri grele de investigat, explozia unei grenade aduse de un minor pe stadionul sportiv din or. Cricova la 01 septembrie 1987 și decesul, mutilarea altor copii, omoruri unde au fost oameni decapitați, alții omorâți cu multă cruzime cu diverse obiecte, inclusiv topoare și cuțite. Am avut și multe amenințări pe parcursul carierei, dar totuși consider că am și înger păzitor, care mereu îmi este alături.

„Pentru a fi procuror trebuie să mai ai și o intuiție.”

Ați vorbit despre provocări de ordin familial. Cum ați reușit totuși să mențineți un echilibru între viața profesională și cea personală, mai ales într-o carieră atât de solicitantă?

Grație faptului că soțul meu ca și mine a absolvit aceeași facultate din Harkov și a urmat aceeași profesie. Soțul înțelegea că încrederea este cheia. Noi știam că dacă cineva din noi se reține la serviciu, asta o dicta situația. Datorită susținerii permanente a soțului și a copiilor, care deseori mă așteptau acasă până noaptea târziu, chiar și cu mâncare caldă, am reușit la muncă. Asta mi-a dat putere să îmi exercit cu multă responsabilitate activitatea.

16 decembrie 2024